

سۇئال

مېنىڭ خوشنام ئامېرىكىلىق خرىستىيان، ئۇ ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن بىرلىكتە يىڭى يىل بايرىمى مۇناسىۋىتى بىلەن ماڭا سوۋغات تەقدىم قىلدۇ، مەن ئۇلارنىڭ رەنجىپ قىلىشىدىن ئەنسىرەپ ئۇلارنىڭ سوۋغىلىرىنى رەت قىلالمايمەن(يەنى قوبۇل قىلىمەن). پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام كاپرلارنىڭ ھەدىيەلىرىنى قوبۇل قىلغاندەك مەنمۇ ئۇلارنىڭ سوۋغاتلىرىنى قوبۇل قىلسام توغرا بولامدۇ؟، بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر.

بىرىنچى: ئەسلىدە كاپرلارنىڭ كۆڭلىنى ئىسلامغا مايىل قىلىش ۋە ئۇنىڭغا رىغبەتلەندۈرۈش ئۈچۈن، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مىقەۋقىسى ۋە باشقا كاپرلارنىڭ سوۋغاتلىرىنى قوبۇل قىلغاندەك، ئۇلاردىن ھەدىيە قوبۇل قىلىش دۇرۇس بولىدۇ.

ئىمام بۇخارى رەھىمەھۇللاھ ئۆزىنىڭ سەھىھ كىتابىدا: "مۇشرىكلاردىن ھەدىيە قوبۇل قىلىش" ناملىق بۆلۈمىدە مۇنداق دەيدۇ: **ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇئەنھۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن بايان قىلغان ھەدىستە مۇنداق دەيدۇ: ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ئايالى سارە بىلەن ھىجرەت قىلىپ بىر شەھەرگە كەلگەندە، ئۇ شەھەرنىڭ پادىشاھى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا ھاجەرنى ھەدىيە قىلغان. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا زەھەر سېلىنغان قوينىڭ گۆشى ھەدىيە قىلىنغان. ئەبۇ ھۈمەيد رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئەيلىنىڭ پادىشاھى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا ئاق خىچىر ۋە يېشىل تون ھەدىيە قىلغان، ئۆلىمالىرى ئارقىلىق پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا مەكتۇپ يازغان. ۋەقەلىكتە بىر يەھۇدىي ئايال پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا زەھەر سېلىنغان قوينىڭ گۆشىنى ھەدىيە قىلغان.**

ئىككىنچى: مۇسۇلمانلار كاپرلارنىڭ كۆڭلىنى مايىل قىلىش ۋە ئۇلارنى ئىسلام دىنىغا رىغبەتلەندۈرۈش ئۈچۈن خوشنام ياكى خىزمەتداش كاپرلارغا سوۋغات تەقدىم قىلىشى دۇرۇس بولىدۇ. **ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۆزىنىڭ مەككىدە تۇرۇشلۇق مۇشرىك قېرىندىشىغا بىرقۇر كىيىم ھەدىيە قىلغان.** [ئىمام بۇخارى 2619-نومۇرلۇق ھەدىستە بايان قىلغان].

لېكىن كاپرلارنىڭ ھېيت-بايرام ياكى دىنى پائالىيەت كۈنلىرىدە ئۇلارغا يېمەك-ئىچمەك ياكى بايرامغا مۇناسىۋەتلىك بىر نەرسە سوۋغات تەقدىم قىلىش توغرا بولمايدۇ. چۈنكى ئۇنداق قىلىش ئۇلارنىڭ پائالىيەت ۋە بايراملىرىنى ئېتىراپ قىلىش ۋە ئۇلارغا ياردەم بەرگەنلىك بولۇپ، ھېيت-بايرام كۈنلىرىدە ئۇلارغا ھەدىيە بېرىشنى بەزى ئالىملار ھارام دەپ قارىسا يەنە بەزى ئالىملار كۆپىنچە ئىلىپ بارىدىغان ئەمەللەردىن ھېسابلايدۇ.

ئىمام زەيلەئى رەھىمەھۇللاھ (ھەنەپىي) "تەبىئىيىلھەقائىق" ناملىق ئەسىرىنىڭ 6-توم 228-بىتىدە مۇنداق بايان قىلىدۇ: "كاپىرلارغا يېڭى يىل بايرىمى ياكى روجىستىنۇ بايرىمى قاتارلىق كۈنلەردە بايرام نامى بىلەن بىر نەرسە بېرىش توغرا بولمايدۇ". يەنى يۇقىرىقىدەك بايرام كۈنلىرى سەۋەبلىك كاپىرلارغا ھەدىيە تەقدىم قىلىش چەكلىنىدۇ يەنى ھارام بولىدۇ، بەلكى بۇنداق قىلىش كۇپرىغا ئىلىپ بارىدىغان ئىشلاردىن ھېسابلىنىدۇ.

ئەبۇ ھەپسە كەبىر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بىر ئادەم ئەللىك يىل (50) ئاللاھ تائالاغا ئىبادەت قىلىپ ئاندىن كاپىرلارنىڭ دىنى بايراملىرى كەلگەندە ئۇلارنىڭ بىرەرسىگە بايرام كۈنىنى تەبىرىكلەش ۋە شۇ كۈننى ئۇلۇغلاش يۈزىسىدىن تۇخۇمدەك بىر نەرسە ھەدىيە قىلىدىكەن، ئۇ كىشىنىڭ قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنى بىكار بولىدۇ ۋە ئاللاھقا كۇپرىلىق قىلغان بولىدۇ".

جامئۇسسەغىر ناملىق ئەسەرنىڭ ئاپتورى مۇنداق دەيدۇ: "يېڭى يىل بايرىمى كۈنىدە بىر مۇسۇلمان ئۆزىنىڭ يەنە بىر مۇسۇلمان قېرىندىشىغا بايرامنى تەبىرىكلەستىن بىر نەرسە ھەدىيە قىلسا شۇنداقلا بەزى مۇسۇلمانلار ئارىسىدا ئۆزىگە ئايلانغان بولسا، ئۇ كىشى كاپىر بولمايدۇ. شۇنداقتمۇ بىر-بىرىگە ھەدىيە-سوۋغا تەقدىم قىلىشنى بايرام كۈنىدە قىلماستىن، بەلكى ئۇلارغا ئوخشاپ قىلىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ بايرىمىدىن بۇرۇن ياكى كىيىن قىلىشى كېرەك. بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **كىمكى يات بىر قەۋمگە ئوخشىۋالدىكەن، ئۇ كىشى شۇلاردىن ھېسابلىنىدۇ.** [ئەبۇ داۋۇت رىۋايىتى].

جامئۇسسەغىرنىڭ ئاپتورى مۇنداق دەيدۇ: "بىر كىشى كاپىرلارنىڭ ھېيت-بايرام كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن مۇشەرىكلەر بايرامى تەبىرىكلەنگەندەك بايرامنى تەبىرىكلەش ئۈچۈن بىر نەرسە سېتىۋالسا ئۇ كىشى كاپىر بولىدۇ. ئەمما ئۆزىنىڭ كۈندىلىك يېمەك-ئىچمەك ۋە ئېھتىياجىغا مۇناسىۋەتلىك نەرسىلەرنى سېتىۋالسا بۇ ئۇنىڭ سىرتىدا ئەلۋەتتە".

"ئەتتاج ۋەل ئىكلىل" ناملىق ئەسەرنىڭ ئاپتورى (مالىكىي) 4-توم 319-بەتتە مۇنداق دەيدۇ: "ئىبنى قاسىم رەھىمەھۇللاھ، ناساراغا بايرام كۈنىنى تەبىرىكلەپ بىر نەرسە ھەدىيە قىلىشنى، شۇنىڭدەك، يەھۇدىغا بايرام مۇناسىۋىتى بىلەن خورما ياپرىقى ھەدىيە قىلىشنى ياخشى كۆرمەيتتى".

ھەنبەلى مەزھىبىگە ئائىت ئەسەرلەردىن "ئەلئىقنائى" ناملىق ئەسەردە مۇنداق قەيت قىلىنىدۇ: "يەھۇدى ۋە ناسارالارنىڭ ھېيت بايراملىرىغا ئىشتىراك قىلىش ۋە ئۇلارغا بايراملىرىدا قوللىنىدىغان نەرسىلەرنى سېتىش، ھېيت-بايرام مۇناسىۋىتى بىلەن ھەدىيە تەقدىم قىلىش ھارامدۇر." تۇڭىدى.

ھەنەپىي ئالىملىرىنىڭ يۇقىرىدا بايان قىلغان قاراشلىرىغا ئاساسەن مۇسۇلماننىڭ يەنە بىر مۇسۇلمان قېرىندىشىغا مەزكۇر بايرام مۇناسىۋىتى بىلەن بىر نەرسە ھەدىيە قىلىشىمۇ توغرا بولمايدۇ.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "كىمكى مۇسۇلمانلارغا كاپىرلارنىڭ ھېيت-بايرام كۈنى

مۇناسىۋىتى بىلەن باشقا ۋاقىتلاردا قىلمىغان ھەدىيەلەرنى تەقدىم قىلىدىكەن، ئۇ كىشىنىڭ ھەدىيىسى رەت قىلىنىدۇ يەنى قوبۇل قىلىنمايدۇ، بولۇپمۇ مەزكۇر ھەدىيە يېڭى يىل بايرىمىدا ياكى باشقا بايراملاردا قوللىنىدىغان شام قاتارلىق نەرسىلەر، يەھۇدىيلارنىڭ روزا تۇتقان كۈنلىرىنىڭ ئاخىرقى پەيشەنبە كۈنىدە تۇخۇم، سۇت ۋە قوي قاتارلىق نەرسىلەر ھەدىيە قىلىنسا رەت قىلىنىدۇ. شۇنىڭدەك بۇ كۈنلەردە مۇسۇلمانلارمۇ بىر-بىرىگە (گەرچە ئۇلارنىڭ بايرىمىنى تەبرىكلەمەستىن) ئۆز ئارا ھەدىيە تەقدىم قىلىشسا، يۇقىرىدا بايان قىلىنغاندەك ئۇلارنىڭ سوۋغاتلىرى قوبۇل قىلىنمايدۇ". [ئىقتىداسىراتۇل مۇستەقىم ناملىق ئەسەر 1-توم 227-بەت].

ئۈچىنچى: كاپىرلاردىن ئۇلارنىڭ بايرام كۈنى مۇناسىۋىتى بىلەن ھەدىيە-سوۋغات قوبۇل قىلسا بولىدۇ، بۇنداق قىلىش ئۇلارنىڭ بايراملىرىنى تەبرىكلەنگەنلىك ۋە پائالىيەتلىرىگە قاتناشقانلىق ھېسابلانمايدۇ. بەلكى ياخشىلىق قىلىش، ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى مايىل قىلىش ۋە ئىسلامغا دەۋەت قىلىش ئۈچۈن قوبۇل قىلىنىدۇ. ئاللاھ تائالامۇ مۇسۇلمانلار بىلەن ئۇرۇش قىلمىغانكاپىرلارغا ئادىللىق قىلىش ۋە ياخشىلىق قىلىشنى يولغا قويغان. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ تەرجىمىسى: كۇففارلاردىن سىلەر بىلەن ئۇرۇش قىلمىغان ۋە سىلەرنى يۇرتۇڭلاردىن ھەيدەپ چىقارمىغانلارغا كەلسەك، ئاللاھ ئۇلارغا ياخشىلىق قىلىشىڭلاردىن، ئۇلارغا ئادىل بولۇشۇڭلاردىن سىلەرنى توسمايدۇ، شۈبھىسىزكى، ئاللاھ ئادىللارنى دوست تۇتىدۇ.** [سۈرە مۇمتەھىنە 8-ئايەت].

يۇقىرىقى ئايەتتىكى ياخشىلىق ۋە ئادىللىق قىلىشتىن؛ ئۇلارنى دوست تۇتۇش ۋە ياخشى كۆرۈش مەقسەت قىلىنمايدۇ. چۈنكى كاپىرلارنى ياخشى كۆرۈش، دوست تۇتۇش ۋە ئۆزىگە سىرداش قىلىۋېلىش توغرا بولمايدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۗ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۗ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۗ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۗ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۗ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ تەرجىمىسى: ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىشىنىدىغان بىر قەۋمنىڭ ئاللاھ بىلەن ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بىلەن قارشىلاشقانلارنى - ئۇلارنىڭ ئانىلىرى، ئوغۇللىرى، يا قېرىنداشلىرى، يا ئۇرۇق - تۇغقانلىرى بولغان تەقدىردىمۇ - دوست تۇتقانلىقىنى كۆرمەيسەن (يەنى ئۇلارنى دوست تۇتۇشى مۇمكىن ئەمەس)، ئەنە شۇلارنىڭ دىللىرىدا ئاللاھ ئىماننى مەھكەم قىلدى ۋە ئۆز دەرگاھىدىن بولغان روھ بىلەن ئۇلارنى كۈچەيتتى، ئاللاھ ئۇلارنى ئاستىدىن ئۈستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزدى، ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈ قالىدۇ، ئاللاھ ئۇلاردىن رازى بولىدۇ، ئاللاھتىن ئۇلارمۇ مەمنۇن بولىدۇ، ئەنە شۇلار ئاللاھنىڭ قوشۇنىدۇر، بىلىڭلاركى، ئاللاھنىڭ قوشۇنى مەقسەتكە ئېرىشكۈچىلەردۇر.** [سۈرە مۇجادىلە 22-ئايەت].

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ تەرجىمىسى: ئى مۇمىنلەر، مېنىڭ دۈشمىنمنى ۋە سىلەرنىڭ دۈشمىنلىرىنى دوست تۇتماڭلار، ئۇلار سىلەرگە كەلگەن**

ھەقىقەتنى (يەنى ئىسلامنى، قۇرئاننى) ئىنكار قىلدى. [سۈرە مۇمتەھىنە 1-ئايەتنىڭ بىرقىسمى].

يەنە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِّن دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُؤًا مَا عِنتُمْ قَد بَدَتِ الْبُغْضَاءُ مِّنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تَخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ ۚ إِن كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ تەرجىمىسى: ئى مۇمىنلەر! ئۆزۈڭلاردىن بولمىغانلارنى (يەنى مۇناپىقلارنى) سىرداش قىلىۋالماڭلار، ئۇلار سىلەرگە بۇزغۇنچىلىق قىلىشتا بوشاڭلىق قىلىپ قالمايدۇ. ئۇلار سىلەرنىڭ مۇشەققەتتە قېلىشىڭلارنى ئارزۇ قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ دۈشمەنلىكى ئېغىزلىرىدىن مەلۇم بولۇپ تۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ دىلىرىدا يوشۇرغان دۈشمەنلىكى تېخىمۇ چوڭدۇر. شۈبھىسىزكى، ئەگەر چۈشىنىدىغان بولساڭلار، سىلەرگە نۇرغۇن ئايەتلەرنى بايان قىلدۇق. [سۈرە ئال-ئىمران 118-ئايەت].

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن أَوْلِيَاءٍ ثُمَّ لَا تُنصِرُونَ تەرجىمىسى: زالىملارغا مايىل بولماڭلار، (مايىل بولساڭلار) دوزاخ ئازابىغا قالسىلەر، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا (دوزاختىن قۇتۇلدۇرىدىغان) ھېچ ياردەمچى يوقتۇر، ئاندىن كېيىن ھېچ ياردەمگە ئېرىشەلمەيسىلەر. [سۈرە ھۇد 113-ئايەت].

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ ۚ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ تەرجىمىسى: ئى مۇمىنلەر! يەھۇدىي ۋە ناسارالارنى دوست تۇتماڭلار. ئۇلار بىر - بىرىنى دوست تۇتىدۇ. سىلەردىن كىمكى ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇمۇ ئەنە شۇلاردىن سانىلىدۇ، ئاللاھ زالىم قەۋمنى ھەقىقەتەن ھىدايەت قىلمايدۇ. [سۈرە مائىدە 51-ئايەت]. بۇنىڭدىن باشقا يەنە كاپىرلارنى ياخشى كۆرۈش ۋە دوست تۇتۇشنىڭ ھاراملىقىنى ئىپادىلەيدىغان نۇرغۇن دەلىللەر بار.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "كاپىرلارنىڭ ھېيت - بايرام كۈنىدە ئۇلارنىڭ سوۋغاتلىرىنى قوبۇل قىلىش توغرىسىدا ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ئەسەردە، ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇكاپىرلارنىڭ بايرىمىدا ئۇلار تەرىپىدىن تەقدىم قىلىنغان ھەدىيەنى قوبۇل قىلغان.

ئىبنى ئەبى شەيبىنىڭ رىۋايىتىدە: بىر ئايال ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن سوئال سوراپ: بىزنىڭ مەجۇسى (ئاتەش پەرەس) ئىنىك ئانىمىز بار بولۇپ، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ھېيت - بايرام كۈنلىرىدە بىزگە بىر نەرسە ھەدىيە قىلىدۇ، ئۇنى ئالساق بولامدۇ؟ دېگەندە، ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا: "بايرام مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆلتۈرۈلگەن ماللارنىڭ گۆشىنى يېمەڭلار، مېۋە - چېۋىلەردىن يەڭلار" دەيدۇ.

ئىبنى ئەبى بەرزەتە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مەجۇسى خوشنىلىرى بولۇپ، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ھېيت - بايرام كۈنلىرىدە سوۋغات ئېلىپ كېلەتتى، ئۇ كىشى ئائىلىسىدىكىلەرگە: مېۋە - چېۋە بولسا قوبۇل قىلىپ يەڭلار ئەمما باشقا نەرسىلەر بولسا قوبۇل قىلماڭلار دەپ تەۋسىيە قىلاتتى.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دەلىللەرنىڭ ھەممىسى كاپىرلارنىڭ سوۋغىلىرىنى قوبۇل قىلىشتىن چەكلەشنىڭ ئۇلارنىڭ ھېيت -

بايراملىرىغا ھېچ قانداق تەسىرى بولمايدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ، بەلكى بۇنىڭ ھۆكۈمى ھېيت-بايرام ياكى باشقا ۋاقتلاردا ئوخشاش، چۈنكى سوۋغات قويۇل قىلىشتا ئۇلارنىڭ شوئارى ۋە ھېيت-بايراملىرىغا ياردەم بەرگەنلىك ئىپادىلەنمەيدۇ.

ئاندىن شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ ئاگاھلاندىرۇش بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: "گەرچە ئەھلى كىتابنىڭ ئۆلتۈرگەن ماللىرى ھالال بولسىمۇ، ئەمما ھېيت-بايرام كۈنلىرىگە ئاتاپ ئۆلتۈرگەن ماللىرىنىڭ گۆشىنى يىگىلى بولمايدۇ، ئەمما ھېيت-بايرام ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلمىگەن بەلكى سېتىۋالغان ياكى ئۇلارغا ھەدىيە قىلىنغان نەرسىلەرنى يېسە بولىدۇ. مەجۇسلىرىنىڭ ئۆلتۈرگەن ماللىرىنى يېيىش بارلىق ئالىملارنىڭ كۆز قارىشىدا ئوخشاشلا ھارام ھېسابلىنىدۇ.

ئەمما ئەھلى كىتابنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ھېيت-بايراملىرى ئۈچۈن ۋە ئاللاھنىڭ غەيرىگە يېقىنلىشىش ئۈچۈن يەنى ئىسا ئەلەيھىسسالام ۋە زۆھرە ئۈچۈن ئۆلتۈرگەن ماللىرى مۇسۇلمانلارنىڭ ئاللاھ تائالاغا يېقىنلىشىش ئۈچۈن ئۆلتۈرگەن قۇربانلىق ۋە ھەدىيىلىرىگە ئوخشايدۇ.

بۇ توغرىدا ئىمام ئەھمەد رەھىمەھۇللاھدىن نەقل قىلىنغان ئىككى رىۋايەتنىڭ ئاساسلىق بىرىدە: "گەرچە ئۇلار مالنى ئاللاھنىڭ غەيرىنىڭ ئىسمىنى ئاتماي ئۆلتۈرگەن بولسىمۇ، ئۇنى يېيىش توغرا بولمايدۇ" دەپ بايان قىلىنغان. شۇنداقلا ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا ۋە ئابدۇللاھ ئىبنى ئومەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ قاتارلىقلاردىن بۇنى يېيىشتىن چەكلىگەنلىكى توغرىسىدا ئەسەر بايان قىلىنغان. [ئىقتىدا سىراتۇل مۇستەقىم ناملىق ئەسەر 1-توم 251-بەت].

سۆزىمىزنىڭ خۇلاسسىسى: سىز بايرام مۇناسىۋىتى بىلەن خىرىستىيان خوشنىڭىزنىڭ سوۋغىسىنى بىر قانچە شەرت بىلەن قويۇل قىلىشىڭىز بولىدۇ:

بىرىنچى: قويۇل قىلىنىدىغان سوۋغات ئۇلار بايرام مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆلتۈرگەن ھايۋانلارنىڭ گۆشى بولماسلىقى كېرەك.

ئىككىنچى: بايرام كۈنىدە ئۇلارنىڭ پائالىيەتلىرىگە ئوخشاپ قالىدىغان ۋە ياردىمى بولىدىغان شام، تۇخۇم قاتارلىق نەرسىلەردىن بولماسلىقى كېرەك.

ئۈچىنچى: شۇنىڭ بىلەن بىرگە پەرزەنتلەرگە ئاللاھ تائالانىڭ دوستىغا دوست بولۇش ۋە دۈشمىنىگە دۈشمەن بولۇش ئەقىدىسىنى تەپسىلى چۈشەندۈرۈش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ قەلبىگە بۇنداق بايراملارنى ۋە ياكى سوۋغات بەرگۈچىلەرنى ياخشى كۆرىدىغان تۇيغۇنىڭ پەيدا بولىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشىمىز كېرەك.

تۆتىنچى: ئۇلاردىن سوۋغات قويۇل قىلىش پەقەت ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى مايىل قىلىش ۋە دىنغا دەۋەت قىلىش مەقسىتى بىلەن بولۇشى كېرەك، بۇنىڭدىن باشقا ئۇلارنى ياخشى كۆرۈش ۋە دوست تۇتۇش مەقسەتتە بولسا بولمايدۇ.

شۇنداقلا سوۋغات قويۇل قىلىش دۇرۇس بولغان نەرسىلەردىن بولۇشى كېرەك. ئەگەر ئۇنداق بولمىغاندا ئۇ سوۋغاتنى رەت

قىلىش بىلەن بىرگە رەت قىلىشنىڭ سەۋەبىنى ئوچۇق بايان قىلىپ بېرىش كېرەك. مەسىلەن: سىزنىڭ سوۋغىتىڭىز بايرام مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆلتۈرۈلگەن ھايۋاننىڭ گۆشى ئىكەن، بىزنىڭ ئۇ گۆشنى يېيىشىمىز توغرا بولمايدۇ دەپ ئوچۇق بايان قىلىش كېرەك، ياكى بۇنداق سوۋغاتلارنى سىلەرنىڭ بايرام پائالىيەتلىرىڭىزغا قاتناشقان كىشىلەر قوبۇل قىلسا بولىدۇ، بىز سىلەرنىڭ بايرام پائالىيەتلىرىڭىزغا قاتنىشالمايمىز، بۇنداق قىلىشىڭىزنىڭ دىنىمىزدا يولغا قويۇلمىغان ۋە بىزنىڭ ئىتىقادىمىزغا توغرا كەلمەيدۇ، دېگەندەك چۈشەنچىلەرنى بېرىش كېرەك. مانا بۇ ئۇلارنى ئىسلام دىنىغا دەۋەت قىلىشنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىنىڭ خەتەرلىك ئىكەنلىكىنى بايان قىلىشنىڭ باشلىنىشىدۇر.

مۇسۇلمان دائىم ئۆز دىنى بىلەن ۋە دىنى ھۆكۈملەرنى ئىجرا قىلىش بىلەن پەخىرلىنىشى لازىم. بىرەر شەخستىن ھايا قىلىپ ياكى ياخشى ئۆتۈشنى مەقسەت قىلىپ ئۆزىنىڭ دىنى ھەق-ھوقۇقى ۋە ئىززىتىدىن چۈشمەسلىكى كېرەك. ھەقىقەتەن ئاللاھ تائالا ھايا قىلىشقا ئەڭ ھەقىقەتتۇر.

يەنىمۇ تەپسىلى چۈشەنچىگە ئىگە بولۇش ئۈچۈن [947](#) - سوئال ۋە [13642](#) - نومۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىغا مۇراجىئەت قىلىنسۇن.

توغرىنى ئاللاھ تائالا بىلگۈچىدۇر.